

JENA štam : U preplati
litavu god. K 36—,
polugodište K 18—,
trijesetno K 9—, mje-
sечно K 8 80, u malo-
prodaji 12 t. pojedini broj.
OGLASI pišu se u
opravi lista trg Gustoza 1.

HRVATSKI LIST

Izlaže svaki dan u 5 sati ujutro.

Godina III.

U Puli, ponedjeljak 22. listopada 1917.

Broj 822.

Mirouni prijedlozi vojničkog i radničkog vijeća.

U jučerašnjem smo broju objavili mirovne uvjete internacionale. Danas donosimo mirovni program ruske revolucionarne demokracije. Ove se dvije izjave slažu u glavnim uvjetima mira te stoje na stanovištu „status quo ante“ sa malim iznimkama. Sav se reformni rad prepusta čimbenicama unutar država. Moraju se uspostaviti stare državne granice u Europi, a unutar država mora se zajamčiti narodima pravo samoodređenja. To vrijedi za ruske pokrajine kao što i za Austriju i Rumuniju. Samo pitanje Alzacije Lorene i pitanje talijanskih pokrajina morat će se naknadno riješiti glasovanjem naroda. Dobrudža dobije autonomiju kao što i Finska, Letska, Armenija i Poljska. Vjerojatno je, da ovi konkretni mirovni predlozi sa strane Rusije dolaze prekasno. Danas nelimade izgleda da bi bili prihvaćeni niti od središnjih vlasti, niti od vlasti sporazuma. Psihologiski je trenutak za takovo izmirenje već prošao. Nitko ne govori danas više ozbiljno o miru. Sama službena ruska vlada teško da će pričanjati uz ređene prijedloge. Žaltože mora sada, otkako je sablast ruske revolucije prestala biti strahom imperializma, oružje da odlučuje ili novo razočaranje na bojištima. Eto što kaže brzovat petrogradske agencije:

Petrograd, 21. (D. u.) P. b. a. Izvršni je odbor radničkog i vojničkog vijeća, nakon izbora nekadašnjeg radničkog ministra Skobeleva zastupnikom ruske demokracije za alijirsku konferenciju u Parizu, izradio za istoga sljedeće naputke pogledom na mirovno pitanje: 1. Ispravljanje Rusije sa strane njemačkih četa, autonomija Poljske, Litve i letskih provincija. 2. Autonomija za tursku Armeniju. 3. Rješenje alzacijsko-lorenskog pitanja narodnim glasovanjem medju pučanstvom, posvemašnja sloboda glasovanja. 4. Uspostava Belgije i odšteta za njezine gubitke iz međunarodnog fonda. 5. Uspostava Srbije i Crne Gore te odšteta, koja se ima namiriti iz međunarodnog fonda. Srbija dobije put na more. Bosna i Hercegovina dobiju autonomiju. Sporna područja na Balkanu dobiju do narodnog glasovanja privremenu autonomiju. 6. Rumunjska se pogledom na granice uspostavlja, te obćanje, da će Dobrudži zajamčiti autonomiju i da će provesti članak 3. berlinskog ugovora o jednakopravnosti židova. 7. Autonomija talijanskih područja u Austriji sve do narodnog glasovanja. 8. Povratak svih kolonija Njemačkoj, uspostava Perzije i Grčke. 9. Neutralizacija svih morskih užina, koje vode u unutrašnja mora, kao što i neutralizacija Sueskog i Panamskog kanala. Sloboda trgovacke plovitbe i ukinuće prava na zapljenu i torpedovanje trgovackih ladija. 10. Sve se ratujuće vlasti odriču kontribuciju i odšteta. Sve za vrijeme rata nametnute kontribucije imadu se povratiti. 11. Svaka je država pogledom na svoju trgovacku politiku neovisna, ali se sve države obvezuju, da se odriču trgovacke blokade poslije rata i da neće sklopiti posebnih carinskih ugovora. 12. Mirovne će uvjete ustanoviti mirovni kongres, izabran od narodnih zastupstava. Ove uvjete moraju da potvrde dotični parlamenti. Diplomati se obvezuju, da neće sklopiti tajnih ugovora, koji se protive međunarodnom pravu i koji su mišetni. 13. Postepeno razoružanje na kopnu i na moru, a poslije toga uvedenje miličnog sistema. Napuci preporučuju, neka se kušaju otstraniti sve zaprijeke, koje stoje na putu stockholmskoj konferenciji i neka se zahtjeva, da se izruče putnice za sve one stranke, koje namjeravaju sudjelovači kod ove konferencije.

IZ RUSIJE.

Pariz, 17. Heraldjavlja iz Petrograda, da je general Aleksejev kazao obzirom na svoje poslanstvo u Pariz na vijeće alijiraca, da saveznici žele, e bi se točno informirati o sadašnjim silama Rusije i o njezinom držanju. General Aleksejev misli, da će Japan nastupiti u europskom bojištu, te da će tražiti odštetu na trošak Rusije.

Petrograd, 19. (D. u.) Novine javljaju, da je vlasta poduzeća sve mјere za ispravljanje Petrograda. Ova je zadaća bila predana posebnom

povjerenstvu. Vlada će po svoj prilici biti premještena u Moskvu, u Kremlj. Misli se, da će ustavodavna skupština također vijećati u Moskvi. Evakuacija grada će uslijediti postepeno i to samo u slučaju nužde. Predparlament obdržavat će sutra, 20. t. m. svoju prvu sjednicu u Petrogradu, a nastaviti će vijećanja u Moskvli.

Zürich, 19. U uvodnom članku, koji pobudjuje opću pozornost, napisanom 9. listopada, raspravlja „Morning Post“ o položaju u Rusiji te izriče konačnu osudu nad sovjetom i ruskom revolucionarnom demokracijom. List zastupa mišljenje, da skupina političkih ideofaga sa njemačkim imenima ili njemački židovi zavajaju narod i da prividna ruska demokracija služi jedino svrsi, da raskroji rusku vojsku i da jača njemačku propagandu. Ljudi u sovjetu su zaslijepljeni njemačkim zlatom, te tjeraju politiku, kojoj nema para u svjetskoj povijesti. Antisemitski engleski list prihvata ovu priliku, te grozi židovima za vrijeme poslije rata i za slijedići ponovne uspostave monarhije u Rusiji, sa uništenjem, pošto su u prvom redu oni, kojih štire ideje mrtva i načela pomirljivosti.

Lugano, 19. „Corriere della Sera“ javlja na temelju petrogradskih informacija engleskih novina, da sastav novoga kabinet u Rusiji znači za boljševike teški poraz. Jedino oruđje boljševika, sovjet, gubi svaki dan nu ugledu. Sustanci bljavu posjećivanju samo od neznačnog dijela odsanika. Kod zadnjeg sastanka, na kojem su potpisali boljševici, učestvovalo je od 2000 odsanika tek petina.

Pariz, 19. „Petit Parisien“ javlja iz Petrograda: General Savinkov, koji je bio imenovan od kozaka njihovim zastupnikom u parlamentu i na ustavodavnoj skupštini, izdavat će u skorije vrijeme veliki dnevnik sa lozinkom: Red, domovina i republika.

Petrograd, 20. (D. u.) Petr. brz. a. Pošto su izbori za zakonodavnu skupštinu raspisani za 25. studenoga t. g., naredila je vlasta, da se 4. duma raspusti i da se mandati proglose ništetnilma.

Petrograd, 20. (D. u.) Petr. brz. a. Tu je u prisutnosti 400 odaslanika otvorena poljska demokratska konferencija.

Petrograd, 21. (D. u.) P. br. ured. Jučer je poslije podne otvoren u mornaričkoj palaci pretparlament. Predsjednikom je imenovan Aksentijev.

SA RATISTA.

Bern, 19. „Havas“ javlja: U razgovoru uvjeđavao je sadašnji rumunjski ratni ministar, da je konstatirao oživljavanje mara i pojuzdanja kod svojih zemljaka i u vojsci. On je uvjeren, da rumunjska armija tvori sada takav plot, koji je kadar, da obrani ostatak rumunjske države od neprijatelja. — „Times“ javlja nadalje iz Odese: Rumunjski je ratni ministar stigao u glavni stan, gdje je rusko vrhovno zapovjedništvo izvjestio o položaju na rumunjskoj fronti. Kazao je, da su ruske čete na toj fronti više smučene maksimalističkim idejama negoli drugdje, tako da se od njih ne može očekivati uspješne ofenzive. Ove prilike dozvoljavaju Mackensenu, da šaće dio svojih četa na talijansku i na zapadnu frontu, dok sa ostalim sprema u Moldavi novu jesensku ofenzivu. Rumunjske da su čete dorasle svojoj zadaći, ali da je ipak pitanje, da li će moći kod danih okolnosti da odolijevaju eventualnim navatašama nagomilanih njemačkih sila.

Petrograd, 20. (D. u.) Vijesti, što ih je petrogradski brz. ured primio iz Helsingforsa, kažu, da su Rusi napustili otok Dagob i da je započelo ispravljanje Hapsala. Na Alandskim otocima vlasta mir. Odaslanik glavnog mornaričkog odbora, koji je poslan na baltičke otoke, da izvesti o položaju, bio je od Nijemaca zaobljen.

RAT NA MORU.

Berč, 21. (D. u.) Engleski novinski izvještaji od 11. t. m. javljaju, da neko talijansko poluslužbeno izvješće navadja, e je do danas sa sigurnošću ustanovljeno, da je u Jadranском moru potopljeno 11 neprijateljskih podmornica, a da se ne spomene mnogih drugih, čijih gubi-

„HRVATSKI LIST“ izlaže u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOVIĆ u Puli, trg Gustoza 1. Uredništvo: Sisanska ulica br. 24. — Odgovorni urednik JOSEPH HAIN u Puli. — Ručno pisani se ne vraćaju.“

tak nije posve siguran. Tome se nasuprot ustanovljuje, da austro-ugarska ratna mornarica nije od početka rata izgubila niti polovice navedenih podmornica, dok je carska njemačka ratna mornarica izgubila u ovim vodama samo 1 podmornicu.

Berlin, 19. (D. u.) Wolffov ured javlja: Jedna je naša podmornica potopila 2. t. m. sjeverno od Irske englesku oklopijenu krstaricu „Drake“ (10.300 tona). U Atlantskom bi oceanu opet potopljeno 16.000 tona.

Berlin, 20. (D. u.) Wolffov ured javlja: Jedna je naša podmornica pod zapovjedništvom kap. poručnika Jessa uništila na zapadnoj engleskoj obali opeta 6 parobroda, 1 jedrenjaču i 2 ribarske ladje od ukupno oko 38.000 tona, od kojih jedan engleski pomoćni krstaš tipa „Sturnia“ i 4 velika, naoružana engleska parobroda.

Poglavnica mornaričnog admiralskog štaba.

Pariz, 16. Havas. Iz vijesti proizlazi, da su Francuzi u zapadnom Srednjem moru tijekom zadnje sedmice potopili dvije njemačke podmornice.

Washington, 14. Havas. Državni tajnik mornarice spominje, da admiral Mayo želi na svom putu u Europu, da vijeća sa generalnim stožerima saveznih mornarica, da steče točan pogled u opći položaj i da može prosuditi, što je do sada učinjeno i što valja još učiniti. Daniels prijavačuje, da je englesko admiralstvo učinilo sve, da osigura toj misiji uspjeh. Admiral će Mayo pregledati englesko brodovlje i američke pomorske vojne sile u engleskim i francuskim vodama, da se osobno uvjeri o uvjetima, iz koje moraju savezne sile da vode rat. — Dopsnik „Heralda“ doznaje iz Washingtona, da ide misija admirala Mayo, nosioca načrta za potpuno suradnjivanje engleske i američke flote, za tim, da napadnu zajednički podmornice i njemačko brodovlje.

Napulj, 16. Stefani. Prigodom splovljenja dviju teretnih brodova izrekao je ministar Ariotti govor, u kojem je pozdravio u Napulju sada oživotvorenu industriju. Pomoću kovina, koje je vlasta dobila iz Engleske, pomoću ustrajnog rada škverova u Sestri, Cornigliano-Ligue i Foce u Genovi, Riva-Trigoso, Guggiano u Speziji, u Livornu, u Palermu i u Tarentu može i mora naše trgovacko brodovlje da napreduje. Snaga talijanskih i savezničkih mornarica uključuje u sebi sigurnost pobjede. Govornik izvodi dalje, da su se središnje vlasti, vidjev, da im nema uspjeha na bojnom polju, latice oružja podmicanja i podmorničkog rata, te je istaknuo, da grožnja sa podmornicama nije bila bez značenja. Dalje je kazao, da broj torpedovanja pada od sedmice do sedmice, a raste broj potopljenih podmornica uslijed obrambenih srestava, koja se neprestanice dotjeravaju. Mora se n. pr. znati, da je jedna jedina naša tvornica oružja izgotovila više stotina topova, kojima biše oboruzani naši trgovacki brodovi. I engleska te francuska produkcija je na tom području golema. Zadnje vijesti američkog mornaričkog odjela kažu, da će Udružene države raspolagati sa brodovjem od 1600 brodova sa ukupnom tonazmom od 9 milijuna tona.

London, 20. (D. u.) Admiraliteta saopćuje, da su oba engleska razarača torpeda „Mary Rose“ i „Strongbow“ bila potopljena u Sjevernom moru za boju sa dvim brzim, teško naoružanim njemačkim ratnim ladjama.

Razne vijesti.

* 25.000 franaka za prvu bombu na Berlin. Matin doznaje iz Londona, da je neki građanin iz Manchestra W. H. Venor raspisao na gradu od 25.000 franaka za onoga ljetača, koji će baciti prvu bombu na Berlin.

* U talijanskoj komori izjavljeno je povjerenje vlasti sa 288 glasova proti 51 glasu.

* Na konferenciji će alijiraca u Parizu zastupati Udružene države general Pershing, admiral Sims i američki poklisar u Parizu.

* Grof Bernstorff i Bolo-paša. Grof Bernstorff bivši njemački poklisar u Washingtonu, izjavio je, da nije osobno poznavao Bolo-pašu i da mu bankovni činovnici, koji su posređovali, nisu nikada imenovali tog čovjeka. Isto tako

je rečenica u navodnoj brzojavci državnog tajnika Jagova „Da li imate nešto novoga o Bolu?” izmišljena.

* Producija ugljena u Francuskoj rasi je tijekom zadnjih godina za okruglo 700.000 tona na mjesec, t. j. za 36 po sto. Po svoj će prilići narasti još u godini 1918. Osim toga se Francuzi nadaju, da će izvrtati petrolej i naravni plin.

* Potpunu zabranu alkohola namjerava predložiti norveška vlada u narednom zasjedanju storthinga.

* Engleski pacifista Ramsay Macdonald, koji je dosada bio jedan od prvoboritelja Engleske za mir, kazao je zadnje subote u Loughborough: Mi nećemo nikakav šepavi mir ili mir uz svaku cijenu, koji bi nas za deset godina opet zapleo u rat. Mi hoćemo, da nestanu svi svijeta svi uzroci rata.

* U zraku. Ljetalački poručnik Fonck, pobjednik njemačkog ljetača Wissman, koji je oborio francuskog ljetača Guynenera, priča u „Petit Parisien“, da je svog neprijatelja oborio u visini od 6300 metara sa deset hitaca. Njemački se je aparat preokrenuo te sunovratio sa zaklopiljenim krilima u dubinu. Pilot je dobio tri taneta u prsa.

* Ženske viske škole u Rusiji preuređene su u jednakopravna ženska sveučilišta.

* Novo ministarstvo u Švedskoj. Eden je predložio kralju novi imenik ministra, koji bi prihvaten od kralja. Predsjedništvo preuzeima liberalac Edén, ministarstvo vanjskih poslova Keilner. Kod zakletve obrazložio je Eden glavnu načela politike ministarstva te je osobito naglasio ustrajanje Švedske u strogoj neutralnosti.

* O nekoj blci na moru na zapadu otoka Dagö između njemačkog i ruskog brodovlja govore neke petrogradske vijesti. Na otoku Gotland i na Švedskoj obali kod Stockholma čuje se tutanj topova.

* Šuma u Belgiji. Vijesti iz „Le Havre“ kažu, da su Nijemci navodno dali posjeći u Herzogenwald u krov Liegea za 3 milijuna drveća. Do sada su oplijenili 400 hektara. Da se može drva prenositi, gradjena je posebna željezница.

* Požari u norveškim škverima. „Matin“javlja: Norveška je vlada sastavila statistiku, na temelju koje dokazuje, da je tijekom nekoliko sedmica buknuo u brodogradilištima i u tvornicama Norveške 21 požar, kojima se ne zna uzroka.

* Radni neslašice hrane izgubio je antwerpenski (Belgia) zoološki perivoj sve svoje životinje.

* Krušno iskaznico u vatikanu bile su ovih dana uvedene od pape za 600 vatikanskih podanika. Uvest će se takodjer iskaznice za šećer. Odredjena je strogo pravedna dioba hrane.

O momčadi njemačkih podmornica javlja „Reuter“, da joj je već dozlogrdila služba na podmornicama. Prama bezdvojbenim vijestima, da je bilo usmrćeno radi toga već više mornara. Ove su se osude tobož izvršile već prije onih smrtnica, o kojima je bilo govora u njemačkom državnom saboru. Tomu nasuprot ustanavljuje Wolffov urad, da su sve ove tvrdnje lažne i da se za službu na podmornicama javlja uvijek toliko ljudi, da se molba samo malog dijela može uvažiti.

Radi blokade neutralaca sa strane antante vlada u Kataloniji (Španjolska) velika zabrinutost. Katalonska pamučna industrija, koja zaposluje 75.000 radnika te proizvadja na godinu vrijednost od 450 milijuna pezetasa, je ozbiljno ugrožena. Vlada napinje sve svoje sile, da postigne od Amerike uvoz pamučnih surovina i ugljena.

Ponuda dobrotoljaka poljske vojske, bila je sa strane Wilsona, kako smo već javili, radosno prihvaćena. Nova će armija biti sastavljena od mladih Poljaka, koji nijesu američki podanici, posto su ovi dužni da služe u američkoj vojsici. Odbor poljskih legija preuzeo je brigu za novu vojsku, te će se i starati, da budu jedini hranitelji obitelji oslobođeni od svake vojničke obvezatnosti.

* Njemački drž. tajnik za vanjske poslove pl. Kühlmann došao je dne 21. t. mj. u Budimpeštu. — Iz Berlina javlja dne 21. t. mj., da će se pl. Kühlmann, koji je njemačkog cara pratio na putovanje u Sofiju i u Carigrad, zauštaviti na svom povratku i u Beču, da izmjeni mnjenja sa austro-ugarskim državnicima.

* Hvarski biskup umro. Iz Zadra se javlja, da je dne 20. t. mj. preminuo hvarski biskup Jordan Zaninović.

AUSTRO-UGARSKI RATNI IZVJEŠTAJ.

Beč, 21. (D. u.) Službeno se javlja: Istočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Talijansko bojište.

U dolini Fleims dopremiše naše ophodnje sa uspjelog poduzeća 1 časnika i 40 momaka kao zarobljenike.

Jug oistočno bojište.

Zapadno od Ohridskog jezera izjalovile su se jake francuske navale na junačkoj obrani austro-ugarskih, njemačkih i bugarskih četa.

Poglavnica generalnog stožera.

NJEMACKI RATNI IZVJEŠTAJ.

Berlin, 21. listopada. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana javlja:

Zapadno bojište.

Bojna skupina bavarskog prijestolonasljednika: Ostende bila je opstrijeljavana sa mora. U gradu je nastala šteta na sgradama. Na flandrijskoj kopnenoj fronti bila je paljbeni djelatnost do večera uslijed pare ograničena. Pod mrak ojačala je paljba na obali. Kod Dixmuida te u nekojim odašecima glavnog bojišta suzbili smo uz mnoge gubitke Izvidnička odjeljenja neprijatelja, koja su na više mjestu provallila.

Bojna skupina njemačkog prijestolonasljednika: Iza maglovitog i redi tog nešto spokojujeg jutra poskočila je topnička bitka uslijed poboljšavajućeg se vladika od Vauxaillona sve do Brayea opet do najveće žestine. Ona traje sa nesmanjenom jačinom i preko noći, naraštajući više puta do bubnjarске vatre. Dosad nije još došlo do većih bojeva. Kod ostalih armija ostala je bojna djelatnost većim dijelom neznatna.

Istočno bojište.

Na otoku Dagö doprle su naše čete do istočne obale. Strafunska odjeljenja pretraživaju unutarnjost otoka. Do sada smo dopremili nekoliko stotina zarobljenika. Otok Schildau, koji leži između otoka Moon i kopna, bio je zaposjednut. Ruske su bojne sile zapustile Moon-Sund, otplovivši prama sjeveru štrtvovavši podrtne „Slave“ i 4 nasukana parobroda.

Sa rusko-rumunjske kopnene fronte nema ništa znatnoga da se javi.

Macedonsko bojište.

Na gorskoj kosi između doline Skumbi i Ohridskog jezera navalije jučer francuske čete i krepke topničke pripreme. Njemačke, austro-ugarske i bugarske su čete osuđene paljbom i protusunkom neprijateljevu navalu. Istočno od Ohridskog jezera, južno Prešpanskog jezera sve do Cerne te na obim brijegevina Vardara porasla je osjetljivo bojna djelatnost topništva.

Prvi majstor glavnog sjela Ludendorff.

Političke vijesti.

Savez podjarmiljenih naroda u Americi.

Novine javljaju iz Amerike: Savez tlačenih naroda, koji bi utemeljen, kad je Amerika stupila u rat, preobrazuje se sada pod vodstvom odbora, koji je sastavljen od poznatih pacifista. Opće oživotvoreni savez malenih i tlačenih naroda obuhvaća zastupnike Armena, Poljaka, Azačana, Siraca, Čeha itd. te je zaključio, da će obdržavati u dogledno vrijeme kongres u glavnom gradu Udruženih država, da utemelji i obrazozi pravne zahtjeve ovih narodnosti. Savez hoće, da si time pridobije Ameriku za zahtjeve, koji su sazdati na temeljima slobodnog vladanja svijetu.

Poljaci.

„Slovenski Narod“ piše: Čini se, da nema više dvojbe, da su Poljaci u to historičko doba posve zaboravili svoju slavensku braću. U današnje povjesno doba, kad se radi o velikim nacrtima, o oslobođenju slavenske raje od njemačkog jarma, kad se stvaraju uslovi za tako željenu bolju budućnost, zaboraviše braća Poljaci posve na svoje slavenstvo i na dužnosti, koje im načaže krv i povjest. Poljacima je udarišta krv u glavu, jer im sav svijet nudja ovakovu ili onakovu slobodu, ali kod toga ne smiju zaboraviti, da unatoč ovim simpatijama ne smiju objesno pljuvati na svoju slavensku čast. Nije istina, da se svijet zanima za Poljake, jer su Poljaci, već radi toga, što su po čitavoj svojoj povijesti odlična grana na velikom slavenskom stablu. Ali, ako danas, kad se radi takodjer o slobodi ostalih slavenskih grana

slavenstva, prebjegnu iz društva, kojem jedino pripadaju, Nijemcima, da bi tlačili svu ostalu slobodu, dokazat će tim čitavom kulturnom svijetu, da nijesu vrijedni onih simpatija, koje uživaju. Medju svim slavenskim strankama vrla danas veliko ogorčenje proti poljačkom kramarstvu u ovo najveće doba od sviju povjesnih doba, koje proživljuju slavenski narodi u Austriji. Slavenske stranke izvadjati iz ovih dogadjaja najskrajnije konsekvencije, a kod toga može doskora doći vrijeme, da će se Poljaci kajati i kucati na prsa: nostra culpa, nostra maxima culpa.

Revizija ratnih ciljeva monarhije.

„Neue Freie Presse“ i „Reichspost“, listovi, koje se donekle smatra poluslužbenima, donose dva članka. Članak „Neue Freie Presse“ imade naslov „Prekidanje mirovne akcije“, a članak „Reichsposta“ „Odbijanje mirovne akcije centralnih vlasti“. „Reichspost“ piše: „Prema shvaćanju ovdašnjih diplomatskih krugova je nakon izjave Lloyd Georgea, Asquitha i Ribota predježno napuštena mirovna akcija centralnih vlasti. Mirovne ponude centralnih vlasti, koje su isle do krajnjih granica, su odbijene od nekolicine vlastodržaca, koji nisu ni pitali za raspolaženje svojih naroda. Tako nastupa ono stanje, koje je navijestio grof Czernin. Gospodarski i vojnički mi stojimo čvrsto i već smo podnesli najteže žrtve u stvarima opskrbe, te imademo jamstva, da do sadašnjega ograničenja živežnih sredstava ne će više trebati doći. Međutim će antanta doći u osudlju, koja će biti daleko veća, negoli ona kod nas, jer je antanta upućena na dovoz živežnih morem, koji je sada vrlo oteštan. Tako je nastupilo ono stanje, koga je grof Czernin mislio pod revizijom naših ratnih ciljeva. Ova riječ još nije izrečena sa strane vlade, ali ju potvrđuju čljenice“. Bečki „Abend“ k ovomu pridodaje: „Ako ova izjava odgovara čljenicama, onda stojimo pred važnim promjenama shvaćanju našeg vanjskog ureda. Ali ipak treba počekati mjerodavnu izjavu.

Položaj u Argentiniji.

Njemačke novine javljaju, da je argentinска vrla otklonila zahtjev senata, e se imala prekinuti diplomatske odnose sa Njemačkom i da će Argentinija ostati i nadalje strogo neutralna. — „Times“ javlja pod 10. listopada iz Buenos Airesa, da je položaj postao zadnji dana u toliko zamršeniji, pošto na jednoj strani neutralistička propaganda, koju potpirivaju Nijemci i Nijemcima skloni listovi, zahvaća široke krugove te ih postojano uzrujava, dok na drugoj strani nijesu dokinuti štrajkovi željezničara. Različili gradovi u pokrajini postaju uslijed toga svakim danom neprijazniji prema vlasti. Očekuje se otvorene izgrede i nemire u onim krajevinama, u kojima je broj štrajkujućih veći. Tvrđokorno se šire glasine, da je kriza na domaku, te se očekuje za nastajne sedmice dalekosežne promijene u vrhovnoj upravi republike.

NEPRIJATELJSKI IZVJEŠTAJI.

Ruski:

19. listopada. Na svim frontama puškaranje. Istočno more. Pod veče, 18. t. mj. Konačno smo ustanovili, da je dne 17. t. mj. o podne, poslije opstreljavanja obale otoka Dagoe, započeo neprijatelj iskrcajanjem na otoku „Bilzini“ mesta Serroe. Prema prispjelim izvještajima načinilo se je u noći od 17. na 18. t. mj. kod sidrišta Kuiwast, na istočnoj obali otoka Moon, 11 neprijateljskih ladija, po svoj prilici torpedovke.

Bojevi u zraku: Rumunjska fronta. Dne 13. t. mj. oborio je pilot, zastavnik Golohar, austro-ugarsko ljetalo te zarobio posadu.

20. listopada. Na svim frontama puškaranje i izvidnička poduzeća.

Francuski:

20. listopada. Na fronti Aisne prično željeznička topovska djelatnost, naročito u odsječku dvorca Mennejeau. Suzbite su jake neprijateljske patrule, koje su u tom području kušale, da stignu do naših linija. Neprijatelj je pretrpio osjetljivih gubitaka, te je ostavio u našim rukama zarobljenika. Na desnom brijezu Moze bježe topovska djelatnost živahna sjeverno od Bezonzava i u šumi Caurieres. Sa ostale fronte nema ništa da se javi.

Sjetite se udovica i siročadi palih vojnika!

Tko prima miliune?

"Hrvatski Lloyd" doprinaša: Tko prima i kolike su one velike svote, što ih vojna uprava za razne dobave mora izdati? Tako mnogo puta pitaju ljudi i priznajemo, da je pitanje veoma interesatno, pa za to donosimo popis najvećih vojnih dobava u "Translajtaniji" za prve dvije godine rata. Zanimiv je ovaj popis ne samo za to, jer pokazuje sastav onih slojeva, koji sačinjavaju gospodarsku produkciju, već i zato, jer će iz njega općinstvo konačno sазnati, kuda je većim dijelom dospjela ogromna dobit ratnih konjunktura.

Ne treba naglasiti, da su mnogi, koji su uvršteni u ovaj popis, pošteno i savjestno radili. Treba dapače priznati, da se velik dio uspjeha može zahvaliti činjenici, da su naši producenci tvorničari i trgovci neprekidno mogli udovoljiti uslijed rata neobično velikoj potražbi. No treba isto tako otvoreno izjaviti, da su mnoga od ovih imena samo u ovaj popis uvrštena, dočim ih kod poštene rada i pomaganja siromašnih, uslijed rata stradalih, nikada nismo vidjeli.

Izkaz, koji svrstava ratne dobavljače prema iznosima, koji su im od vojne uprave do konca prošle godine doznačeni, glasi:

Preko 100 miliuna kruna. Ratno d. d. za plodine: Radivoj Hafner trgovac blagom u Zagrebu; Schmidt i drugovi, zavod za vojničke opreme od kože (Bpešta); nadvojvodsko dobro u Kisjenču d. d.: ugarsko d. d. za dobavu živeža; Savez ugarskih zakupnika; Savez za tekstilnu ind. posebno i u zajednici sa ug. društvenom za dobavu pamučne i platnene robe; Manfred Weisz, tvornica konzerva; Manfred Weisz, tvornica streljiva; Julije Wolfner, tvornica kože.

Od 50—100 miliuna kruna: Ugarska sveopća kreditna banka (slavor, žito, mast i uglijen); Ganz i dr. "Danubius", tvornica strojeva, vagona i brodogradilište d. d.; Tvornica oružja i strojeva d. d.; Hrtenberška tvornica streljiva i kovinskih predmeta (Magyarvar): Ljudevit Fara, trgovac blagom (Tura).

Od 20 do 25 miliuna kruna: Blagajna za kupovanje blaga (Bpešta); Adolf Grünfeld, trgovac blagom (Komarom); Savez silkijskih gospodara (Marosvasarhely); Liptak i dr. tvornica streljiva; Ug. tvornica streljiva; Ug. tvornica vunene robe, vojničkih tkanina i pokrivača (Zsolna); Savez ug. poljskih gospodara; Schlick-Nicholson d. d. (streljivo i strojevi); Austrijske državne željeznice d. d.; Concordia paromin; Mavro Drucker i sin, dobavljač uniforma; d. d. za industriju kartona; d. d. za tekstilnu industriju; ugarska tvornica vagona i streljiva (Ojur); ljevaonica željeza u Rimannurany; tvornica torpeda Rijeka.

Od 10 do 20 miliuna: Jeremias Baruch (žito i zemaljski proizvodi); Braća Braunstein (blago) Ojur; Savez za ind. cipela, člama i papuča u Szegedinu; Anton i Filip Freund (žito i zem. proizvodi); Edmund Fuchs, Zagreb, (blago); Električno d. d. Gaez; Savez gospod. producenata (Koloszvar); Makso Glasner, tarana i dvopek; Julije Glücksthal, Budimpešta (odijela); A. T. Goldberger i sin d. d. (tekstilna roba); d. d. za pamučnu i tkanu robu; Simon Holzer (dobava odijela), d. d. za ind. konoplja; Braća Kammer; d. d. za tekstilnu ind.; Hinko Klinger (tekstilna roba); Odbor ugarskih tvornica sladora; ug. tvornica lana i konoplja d. d.; d. d. za ind. pamuka; Edmund i Marcel Neuschloss, gradjevni poduzetnici; Arnold Redner, mesar (Bpešta); Josip Singer i braća Szamek (Požun); Hugo Schlesinger, mesar, (Zagreb); Braća Szamek i Julije Deutsch, Budimpešta (sijeno i slama); tvornica konoplja d. d. Szeged; tvornica konoplja d. d. Szeged; tvornica strojeva "Vulkan"; Karlo Wein i dr. Kasmarn (lan); Wertheimer i Frankl (kolonijalna roba), Budimpešta; Petar Hubka, tvornica kože.

Od 5 do 10 miliuna. Hrvati: M. Gavrilović tvornica suhomesnate robe u Petrinji; Ljudevit Kuštan, Zagreb, (blago); Makso Mayer, Zagreb (žito i drvo); Robert Reiss, Karlovac (blago); Ivan grof Drašković, trgovac blagom, te veliki broj trgovaca i tvornica iz Ugarske. Oni ispod 5 miliuna se, dakako i ne spominju!

Naravno da je ovaj popis još malen i nepotpun, naročito što se Hrvatske i Slavonije tiče, pa bi bilo zaista interesantno, kad bi vojna uprava donijela neke podatke o milijunskim primitcima njezinih dobavljača.

Podupirajte Družbu!

Domaće vijesti.

Na hrvatske gimnazije u Pazinu. Prije neko

liko smo dana priopćili sljedeću vijest: Ravnatelj hrvatske gimnazije u Pazinu nije htio da dozvoli svojim đaciima, da sakupljaju prirose za narodni dar hrvatskom pjesniku i mučeniku, knezu Vojnoviću. Teško nam je označiti ovaj postupak, da ne upotrebimo jačih riječi. Molili smo gospodina ravnatelja, neka lista u knjizi svog zemljaka Janeza Trdine "Bachovi huzari i Iliri" i nači de tamo u jednom školskom nadzorniku uzor svojemu postupku, koji je bio prošlog stoljeća veoma čudnovat, dok je za današnje dane za njega samoga, žalostan anakronizam. Mi nikako ne želimo, da se upravlja škole anakronizmima, već u modernom i narodnom duhu, a taj traži za sve narode, napose i za Hrvate, da štuju svoje velike ljudi. Bit će dakle veoma dobro, da gospodin ravnatelj smisli još jedanput svoje misli u tom pogledu u razboritiju misao i da dozvoli sakupljanje našoj omladini, ili neka povuče konzekvencije iz spoznaje, da njegovo pedagoško shvaćanje dužnosti ne odgovara više sadašnjim prilikama.

Kao odgovor na nju smo primili sljedeći dopis:

Molimo uredništvo, da izvoriši uvrstiti ovu noticu kao odgovor pazinskom g. dopisniku: Posve je neispravno i tendencijalno izvijestio nepotpisani g. dopisnik iz Pazina hrvatsku javnost o držanju ravnatelja gimnazije dotično cijelog učiteljskog zbora u pitanju sakupljanja novčanih darova među učenicima zavoda za odličnog hrvatskog književnika Ivu Vojnoviću. Osobito nas začudjuje, što je g. dopisnik tim činom pokazao tako malo takta, te se tendencijalnim dopisom u dane slave jednog od prvaka hrvatskih književnika nabacio blatom na jednou hrvatsku veliku gimnaziju u ovim stranama. Razumije se, da se u čudu pitanju, otukda to, da se g. dopisnik namješta za skrbnika naše mladeži i da se piše onamo, kamo ne treba i o čemu nema jasne pojmova! Mi bez svake sumnje veoma cijenimo zasluge Ive Vojnovića na polju hrvatske književnosti, ali smo isto tako svijesni i svog ispravnog držanja u onom pitanju, radi kojeg se g. dopisnik zbog neznanja učinio obor na zavod. Međutim bi se g. dopisnik daleko više zadužio zavodu, kada bi se zausteo za članku knjižnici, dječko pripomoćno društvo itd., dapače bismo mu bili veoma zahvalni. Ovom zgodom molimo uredništvo, da u interesu napretka hrvatske stvari ne ustupa mjestu u "Hrvatskom listu" dopisima onakve kvalitete i vjerodostojnosti kao što je bio onaj nepotpisanog pazinskog dopisnika, U Pazinu, dne 16. listopada 1917. Učiteljski zbor c. k. velike gimnazije.

Zapravo je svaki komentar suvišan; svaki si čitatelj može stvoriti sud na prvi pogled. Mi smo pisali o ravnatelju hrvatskog zavoda, a odgovara nam učiteljski zbor, kazali smo, da je ravnatelj zabranio sakupljanje doprinosa za narodni dar pjesniku Vojnoviću i čudili se jedino njemu i nime drugomu, i dopis gorio o "nabavljivanju blatom jednog hrvatskog zavoda". Zapravo smo po paragrafima prisiljeni, da priopćimo samo odgovor gospodina ravnatelja, a ne zavoda ili učiteljskog zabora, i to samo odgovor, koji se je ticao jedino naših izvoda, ali i u pošto suvišnih dobrih savjeta, koje nam stavlja na srce pisac odgovora. Ali mi smo priopćili sav odgovor, pošto se u njemu najbolje odražuje metoda gospodina ravnatelja. Naši nazori i nazori gospodina ravnatelja o časti našeg zavoda razlike se na množi. Radi toga je svaka rasprava suvišna.

Duhan na Iskaznicu. Iz Beča javljaju, da je finansijska uprava odlučila, da će sa 1. siječnja 1918. uvesti iskaznice za prodaju duhana.

Prodaja ribe. U slučaju, da prispije riba prodavat će se ona danas. Pravo kupovati ribu imadu danas vlasnici živežnih karata počevši od broja 801.

C. k. kot. sud u Puli. Predstojništvo ovdješnje c. kr. kotarskog suda javlja, da je kod istoga u svrhu štednje na rasvjeti i gorivu bilo naveđeno za dobu od 15. travnja 1918. neprekidno uređovno vrijeme i to u radnim danima od 8 sati pr. podne do 3 sata popodne a u nedjeljom i praznicima od 9 sati prijepodne do 12 sati opodne.

"Hrvatski List" može se kupiti u našoj podružnici, ulica Franz Ferdinand 3, naproti "Custozi" već od 6 sati jutro dalje.

Objava.

Priopćuje se javnosti:

1. Čisti je prihod u iznosu od K 2448 od simfonijskog koncerta, koji se je obdržavo dne 1. rujna t. g. u ovdješnjem kazalištu u korist pučanstva u Puli, koje je uslijed zračnih navalava postalo potrebnim potporu, uručen c. kr. tvrdjav-

nom povjereniku g. namjesničkom savjetniku dr. frajheru pl. Hohenbruck.

2. Čisti prihod u iznosu od 2067 K 60 fil. od simfonijskog koncerta, koji se je obdržavao dne 11. listopada t. g. u ovdješnjem kazalištu u korist podignuća invalidskog doma u Puli, predan je g. c. i kr. pomorskom stožernom nadleženiku dr. Emilu Deryju na daljnje raspolaganje.

Cijene za mjesto, koje su bile snižene za drugi simfonijski koncerat, pridržat će se i za daljnje koncerte.

C. I kr. pomorsko mjesno zapovjedništvo kao odgovorna oblast, kojoj je povjeren vodjenje i nadziranje dobrovornih predstava ratne mornarice u Puli.

Dnevne vijesti.

Što je s hrvatskim medicinskim fakultetom?

"Hrvatska Njiva" piše: Mi smo Hrvati naučeni samo na izborne borbe. Mi se znamo boriti najduže tri mjeseca. U to vrijeme vičemo, agitiramo, radimo, dok izbor ne prodje. Onda proslavimo pobjedu ili opet karmine i mirujemo do novih izbora. Cosp. Roje začeo je ovaj put borbu za medicinski fakultet. Liječnički zbor nastavio ju je i pokrenuo čitavu kampanju za tu stvar. Čini se, da je interes za fakultet osobito toga radi povestan, što se u borbu bacila tvrdnja, da se fakultet može za 6 mjeseci urediti i u jesen otvoriti prvo godište. Ta tvrdnja doveća je do toga, da se ljetos užiško usudio reći, da mi ne smijemo fakulteta otvoriti, nego jedino da ga ne smijemo odmah otvoriti. Svorile su se dvije stranke, tukli se članicima i govorima u Liječničkom zboru, u odboru, na anketama, liza kulisa, po novinama, dok nije prošlo ne tri mjeseca, nego dva puta tri, to jest šest mjeseci, i danas se može čitati tek svaki mjesec po koja neispravna vijest o tom pitanju u novinama. Na inicijativu g. Rojea zauzeo se bio zbor za fakultet jednoglasno. U zboru Liječnika već su se bile dvije stranke: konzervativna, „samo ne premaglo“, i radikalna, „odmah“. Izabralo se odbor, koji je posjetio sve odlučujuće faktore. Ti su faktori sazvali anketu, u kojoj su opel bile zastupane obje stranke. Načinili su se načrti za fakultet, našlo se, da imade novaca, pače kako čujemo preko 5 miliuna kruna, i konstatiralo se, da se obje zgrade na Šćitati mogu upotrijebiti za institut i kliniku. Za to vrijeme već je polemika novinska začela zauzimati oštire forme. U to vrijeme je pao Skerlecz, i borba o fakultet postane neaktivna. Kako je g. Roje bio u radikalnoj stranci, mogao se očekivati, da će poduzeti sve i sva, da se fakultet odmah otvoriti. Zanimljivo je, da se Liječnički zbor nije više mnogo za tu stvar zauzima. Odbor ad hoc nije se više, kako iz vrlo pouzdanoga vreća saznavjemo, uopće sastao, na skupština se o stanju stvari ne raspravlja, taj odbor nije bio kod novih odlučujućih faktora itd. Novine su zašutjene. Odjeljni je predstojnik zaista radio, i nismo se čudili novinskoj vijesti Liječničkoga vjesnika, da je fakultet osiguran i da će početi u jesen funkcionirati. Naše je veselje bilo sigurno tako veliko kaj i svih ljudi, kojima je na srcu dobrabit naroda. Ta zar bi se griza u Zagorju tako raširila, da smo imali fakultet i prema tome dasta Liječnika? Zar bi oni odnosi u Stenjevcu bili mogući, da imamo dosta Liječnika? Zar bi se siliši tako strašno široko, kako to opisuje gdje dr. Bokonjić, da imamo dosta Liječnika? Lišće je s drveća začelo padati i groždje je sazrelo, prema tome je jesen došla, no fakultet nije otvoren. To znači, da su moraće u tom pitanju nastupiti „nepredvidjene poteškoće“. Prema tome je bila vijest Liječničkog vjesnika, da će se fakultet otvoriti još jesen, nečetna. Još je netočnija bila listina profesorskih kandidata bez akademске habilitacije, koja se već po Zagrebu raznosila! To posljednje možda je u cijeloj stvari još najutječnije... Zanimljivo bilo znati, kakove su te zapreke. Pitam, kakove, a zapravo mogu to biti samo zapreke osobne, jer stvarnih nema. Zanimljivo je, kakovih sve ljudi imade. Zanimljivo bi bilo znati, koji interesi te ljudi vode. Imade ljudi, koji su načelno protiv svega novoga: to su konzervativci. Imade ljudi, koji su načelno protiv svakoga prosvjetnoga zavoda: to su klerikalci. Imade ljudi, koji su načelno protiv svakoga trošenja novaca: to su Amruši. Medutim saborska je većina napredna, ona je liberalna, a Amruš je oduvijek mnogo radio za fakultet, pa je upravo zagonetno, tko prijeći otvaranje fakulteta. Ja se uvijek u našu parlamentarnu vladu mnogo pouzdajem i nadam se, da će joj možda ipak uspeti stvar urediti i barem za drugi semestar otvoriti medicinski fakultet. Ni se možda varam.

Laik.

Poziv da se vrate u domovinu. C. kr. dalmatinsko namjesništvo izdalo je javnu objavu, kojom se pozivaju nekoji Hrvati i Srbi, austrijski državljanini, koji su, prije ili tekom sadašnjeg rata, napustili, bez posebne dozvole vlasti svoje boravište u Austriji, te borave izvan granica austro-ug. monarhije, da se kroz mjesec dana povrate u Austriju, te da odmah po povratku prijave c. kr. namjesništvu svoje novo boravište i opravdaju svoju dotadanu odsutnost. U inozemstvu se nalaze između ostalih ovi: dr. Vinko Alegretti (Rab), Petar Andrović (Zadar), Josip Dvornik (Split), inž. Viktor David Morpurgo (Split), inž. Ante Dešković (Pučišće), Emanuel Campos (Split), Emil Matijević (Kotor), inž. Franjo Betini (Split), Nikola Nagy (Korčula), dr. Frano Pervan (Split), Slavko Radić (Bol), Lucian Morpurgo (Split), Mirko Komnenović (Ercegnovi), Momčilo Topovica (Ercegnovi), Velimir Ramadanić (Kotor), Milan Petrović (Budva), Ivo i Mitar Radjenović (Budva), Blagoje Petković (Risan), Miloš Šupuk (Šibenik).

Predavanje linijskog poručnika Wickerhausera u Zagrebu. Pred otmjenim općinstvom, među kojima je bio i ban g. Antun pl. Mihalović, zapovjednik domobranskoga okružja podmaršal Žunac, zagrebački vojni zapovjednik general Seipka, tajni savjetnik Miroslav grof Kulmer, predavao je linijski poručnik Wickerhauser o podmornicama. Linijski je poručnik Wickerhauser rođen Zagrepčanin, brat dvorskog savjetnika dr. Wickerhausera i linijskog kapetana, dodijeljenog mornaričkoj sekcijsi u Beču Viktora Wickerhausera. Na zoran je način g. linijski poručnik prikazao život na podmornicama i bojno djelovanje tog najmodernejšeg pomorskog oružja. Predavanje je vanredno zanimalo općinstvo, to više, što su pojedini izvodi predavača općinstvu zorno prikazani skloptikonom i kinematografom.

Talijanski zahtjevi na Rijeku. „Chroniques Italiennes“ pišu: Rijeka bi mogla lako čitav promet i trgovinu tršćanske pozadine na se povući. Zato je potrebno, da ona ista država, koja posjeduje Trst, dobije i Rijeku. Rijeka mora pripasti Italiji već i zato, što je većna žiteljstva talijanska (?). Rijeka bi u rukama Hrvata i Madžara bila akutna povreda talijanskog narodnoga osjećaja. Ma da su Madžari upotrijebili sva sredstva, da talijanski elemenat nogama gaze i unište, ipak je onih 19 godina hrvatskoga gospodstva najtužniji dio u povljeti toga progonima toli bogatoga grada. Osim toga bi se Rijeka, pripade li manjoj državi, mnogo teže riješila njemačkoga upliva, negoli kao talijanski grad. Ne pripadne li dakle Rijeka Italiji, bila bi vrata otvorena širenju Nijemstva.“ — Apetit raste!

Dalmatinski politički robijaši na prolazu kroz Zagreb. Ovih je dana prošlo kroz Zagreb, na povratku kući, 12 pomilovanih stanovnika općine Paštrović u Boki kotorskoj. Među njima je i njihov načelnik g. Ilija Kažanegra. Svi su ovi, kao i mnogi drugi iz onih bokeljskih općina, koje su svojedobno okupirali Crnogori,

VLADIMIR SOLOVJEV

Smisao rata.

(Iznjige: „Opravdavanje dobrog“.)

(Nastavak.)

4.

U povjesnom pogledu nije kršćanstvo, koje je zamijenilo bilo rimski svijet („rimski mir“), dovelo do bitne promjene u pitanju glede rata i mira. Istina je, da je kršćanstvo apsolutnim osudjenjem svake mržnje i svakog neprijateljstva na temelju svojih moralnih osnova odstranilo rat u načelu. No obrezavati korijenje neznači još posjeti stabla; a vjernici evanđelja uostalom i nijesu nipošto htjeli da sruše ovo stablo Nabukadnezorovo, jer su znali, e je njegova sjena zemlji još od potrebe sve do onoga vremena, dok iz malenog zraca sjemena prave vjere ne izraste na njegovu mjestu ono golemo drvo, pod zaštitom kojega se mogu ljudi i životinje sa polja sigurno skloniti.

Učitelji kršćanstva nijesu nijekali države da i njezine odredbe, da proti zlima ovoga svijeta „povlači mač“, i stoga nijesu nijekali ni rata. Zastupnici su nove vjere vidjeli veliko slavlje svoje stvari u tom, što su dva pobjedonosna rata pružila bila caru Konstantinu mogućnost, da podignu križ Kristov nad starom trošnom gradnjom rimskoga carstva. Uostalom se je krio pod svim trošnim vanjskim ruhom političkog života tajanstveni rad duševnih sila. Za kršćane je same prestala ova po križu posvećena država,

bili osudjeni na smrt, a kasnije pomilovani na 10–20 godina robije. Među njima je bio i za-stupnik na dalmatinskom pokrajinskom saboru g. Sardellé, načelnik Budve. — Amnestirani nijesu pušteni kući već internirani i odvedeni na prisilnu radnju u Donju Austriju. Tekar su ovih dana, na intervenciju, otpušteni i jednici se vratile svojim kućama.

Vojničke vijesti.

Osnovna zapovjed lučkog admiralata broj 294 od 21. listopada 1917.

Posadno nadzorstvo: nadporuč. Kolarž.

Lječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: štopski liječnik dr. Prandsteter.

Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: pučko-ustaški liječnik dr. Buzolić.

Zahvala.

Potpisana osjegurala je za vrijeme rata svog supruga, vojnika Mateja, kod c. kr. austrijske zaklade za udovice i siročad, odlo: ratno osjeguranje.

Pošto se Svemogućemu svijetu, pozvati ga na drugi sretniji svijet, isplatila mi je bezod-vlačno i točno gore spomenuta zaklada osjeguranu svotu od K 1000—. Ovim putem izriče potpisana u svoje i u ime siročadi najsrdaćniju hvalu gore spomenutoj zakladi.

Pula, 20. listopada 1917.

Marija Sterplin.

Raspis natječaja.

Za šolsko leto 1917/18 ima se podjeliti jeden štipendij letnih 128 kron rodbinske ustanove Valentina Stantig za učence ljudske šole all' gimnazije, kateri so u sorodu z ustanovnikom iz moške, potem iz ženske loze, nato za osvaćenice po bližnosti kolena, ako bi takih ne bilo, tudi za mladenice, ki so do sedaj obiskovali kakšno šolo u grofiji Gorisko-Gradischanski.

Prosilci naj vlože svoje prošnje do 31. oktobra 1917 potom predstojanje vodstva na namestništvo ter naj prlože istim krstni in ubožni list, domovnicu, spričevalo o cepljenju koz, ter šolski spričevali zadnjih dve semestrov in slednjic zakoniti rodovnik ako žele dobiti štipendij iz naslova sorodstva.

Trst, 1. oktora 1917.

Od c. kr. namestništva.

Hrvati, Hrvatice!
Sjetite se naše požrtvovne „Družbe sv. Ćirila i Metoda“.

MALI OGLESNIK.

Slugu, koji je kao poslužnik bio već u službi, traži se poslužba za gospodu, serviranje, čišćenje, kućne poslove, nošenje poruka i poznavanje njemačkog jezika. Plaća itd. prama ugovoru. Dopisi, svjedodžbe i fotografiska snimka neka se šalje na naslov gospodina kanceliste mornariće KOPP, Marinetechnisches Komitee, Pula.

Ratno osiguranje!

C. kr. austrijska vojnička zaklada za udovice i siročad osjeguravajući odio u Puli, trg Custoza broj 45, časti se obavijestiti p. n. općinstvo, osobito pako one obitelji, koje imaju ili oca ili sinove u vojski, da prima ratno osiguranje po ugodnijim cijenama nego li prošle podine. U interesu je sviju, da osjeguraju svoje, ne samo svoje na fronti, nego i one u zaledju, jer i prvi i drugi su u pogibelji. Nitko dakle nek se ne okani ove dobrotvorne prilike.

Za one, koji su već bili osjegurani, i kojima je prošlo vrijeme osjeguranja, prima se nove osjeguranje za dobu od jedne godine. Ovakovim će se strankama u cijenama mnogo popustiti t. j. ubrojiti će im se dio prosle godine već uplaćene svote u novu premiju. Time je dana prilika i siromašnijim slojevima, da se posluže ove pogodnosti.

Kino „Crvenog Križa“

Ulica Sergija broj 34.

Danos novi raspored

Početak od 2:30 do 8:30.

Neprekidne predstave.

Ulaznina: I. prostor 1 K; II. prostor 40 fil.

Uti se može kod svake predstave.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo promjeniti raspored.

da bude više dobro i da prikazuje konačni oblik života. Vjera je na vječni Rim, t. j. na apsolutno značenje političke ujedinjenosti, bila potisnuta očekivanjem novoga „Jerusalima“ ili unutrašnjim, duševnim ujedinjenjem preporodjenih ljudi i naroda. Ali osim ovog idealnog podignuća na viši stepen čovječe svijesti, traje, ako ispravice i polagano, još i dalje napredak izvanjskog, realnog udruženja u gorostasnom tijelu čovječanstva.

Svijet je kršćanstva (tota christianitas), koji je u srednjem vijeku stupio ne mjesto staroga rimskoga carstva, bio znatno opsežniji negoli ovo. Ispravno je, da je unutar toga svijeta nerijetko dolazio do ratova (kao i u starom Rimu do ustanika naroda i vojskovodja), ali za-stupnici su kršćanskog načela smatrali ove ratove za sažaljenja vrijeđne gradjanske ratove i nustojali su svim načinima da ih ograniči. No neprestana je borba između kršćana i muhammedanaca (u Španjolskoj i na istoku) imala bez sumnju pozitivno kulturni i napredni značaj, nesamo stoga što je kršćanstvo spasilo za-log višeg duševnog razvitka za povjesno čovječanstvo pred napadajima Islama, da ne bude usisano po relativno nižem vjerskom načelu, nego i stoga, da bi medusobno djelovanje tih obiju svijetova, koje je dodošće u načelu bilo neprijateljsko, ali se ipak nije ograničivalo samo na proljevanje krvi, s vremenom moglo voditi do proširenja obostranog kruga mišljenja. Time se je za kršćanstvo pripravljalo veliko vrijeme preporoda u znanosti i umjetnosti, a konačno i reformacija.

U povijesti su novijeg doba za naše pita-

nje u prvom redu od važnosti tri općenite činjenice, naime prvo razvoj narodnosti, drugo odgovarajući razvoj svih mogućih međunarodnih odnosa i konačno geografsko proširenje jedinstvene kulture preko čitave zemaljske kruglje.

Izakako su se europejski narodi oteli skrbništvu katoličke crkve i obraniti se bili nemoćnim zahtjevima svetog rimskog carstva, odvojili su se jedan od drugoga u autonomne političke skupine. Svaka je narodnosna država smatrala samu sebe za potpunu cjelinu; to jest, ona je posjedovala u samoj sebi najvišu čast ili apsolutno savršenu vlast, te nije stoga na zemlji bila podvržena nikakvom drugom suncu. Izravne posljedice tog narodnog odredjenja nisu bile povoljne po stvar mira. Prvo, jer je poprimio rat između kršćanskih država time nešto zakonitu, kao jedino sredstvo, da se izglade sporovi između pojedinačnih, jedan od drugog posve neovisnih naroda, koji nijesu imali med sobom mirovnog suda, kako je to u srednjem bio utjecaj uvijek u činu katkad rimski papa (ovdje ondje i car). Drugo, što se je narodnosna ideja, koja je bila prihvjeta kao vrhovno načelo u životu naroda, razvila naravski u narodnosni ponos, pravi bjež značaj domoljublja iskrivljen, i djelotvorna se je ljubav prama vlastitom narodu pretvorila u kumirstvo naprama tomu narodu, kao najvišem dobru. A ovo je kumirstvo dovelo sa svoje strane do mržnje i prezira drugih i konačno do nepravednih ratova, do navalu i do potlačivanja drugih naroda.

(Nastavak će se.)